

सहदेव निवर्त्तस्व ननु त्वमसि मे प्रियः । शरीरादपि माद्रेय मां मात्याक्षीः कुपुत्रवत् ।

व्रजन्तु भ्रातरस्तेऽमी यदि सत्याभिसन्धिनः । मत्परित्राणजं धर्ममिहैवत्वमवाप्नुहि ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवं विलपतीं कुन्तीमभिवाद्य प्रणम्य च । पाण्डवा विगतानन्दा वनायैव प्रवव्रजुः ।

विदुरश्चापि तामार्त्तां कुन्तीमाश्रास्य हेतुभिः । प्रावेशयद्गृहं चत्ता स्वयमार्त्ततरः शनैः ।

धार्तराष्ट्रस्त्रियस्तास्य निखिलेनोपलभ्य तत् । गमनं परिकर्षञ्च कृष्णाय द्यूतमण्डले ।

२६१५

रुदुः सुखनं सर्वा विनिन्दन्त्यः कुरुन्मृगं । दध्युश्च सुचिरं कालं करासक्तमुखाम्बुजाः ।

राजा च धृतराष्ट्रस्तु पुत्राणामनयं तदा । ध्यायन्नुद्विग्नहृदयो न शान्तिमधिजग्मिवान् ।

स चिन्तयन्ननेकाग्रः शोकव्याकुलचेतनः । चत्तुः संप्रेषयामास शीघ्रमागम्यतामिति ।

ततो जगाम विदुरो धृतराष्ट्रनिवेशनं । तं पर्यपृच्छत् संविज्ञो धृतराष्ट्रो नराधिपः ।

इति श्रीमहाभारते सभापर्वणि अनुद्युतपर्वणि धृतराष्ट्रप्रश्ने सप्तसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७७ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तमागतमथो राजा विदुरं दीर्घदर्शिनं । सशङ्कद्वयपप्रच्छ धृतराष्ट्रोऽम्बिकासुतः ।

२६२०

॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ कथं गच्छति कौन्तेयो धर्मपुत्रो युधिष्ठिरः । भीमसेनः सव्यसाची माद्रीपुत्रौ च पाण्डवौ ।

धौम्यश्चैव कथं चत्तर्द्रौपदी च यशस्विनी । श्रोतुमिच्छाम्यहं सर्वं तेषां शंस विचेष्टितं ।

॥ विदुर उवाच ॥ वस्त्रेण संवृत्य मुखं कुन्तीपुत्रो युधिष्ठिरः । बाहू विशालौ संपश्यन् भीमो गच्छति पाण्डवः ।

सिकता वपन् सव्यसाची राजानमनुगच्छति । माद्रीपुत्रः सहदेवो मुखमालिष्य गच्छति ।

पाण्डूपलिप्तसर्वाङ्गो नकुलश्चित्तविक्रलः । दर्शनीयतमो लोके राजानमनुगच्छति ।

२६२५

कृष्णा च केशैः प्रच्छाद्य मुखमायतलोचना । दर्शनीया प्ररुदती राजानमनुगच्छति ।

धौम्या याम्यानि सामानि रौद्राणि च विश्राम्यते । गायन् गच्छति मार्गेषु कुशानादाय पाणिना ।

॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ विविधानीह रूपाणि कृत्वा गच्छन्ति पाण्डवाः । तन्ममाचक्ष्व विदुर कस्मादेवं व्रजन्ति ते ।

॥ विदुर उवाच ॥ निकृतस्यापि ते पुत्रैर्हते राज्ये धनेषु च । न धर्माचलते बुद्धिर्धर्मराजस्य धीमतः ।

योऽसौ राजा घृणी नित्यं धार्तराष्ट्रेषु भारत । निकृत्या भ्रंशितः क्रोधान्निन्मीलयति लोचने ।

२६३०

नाहं जनं निर्देहेयं दृष्ट्वा घोरैर्ण चतुषा । स पिधाय मुखं राजा तस्माद्गच्छति पाण्डवः ।

यथा च भीमो व्रजति तन्मे निगदतः शृणु । बाह्वोर्वले नास्ति समो ममेति भरतर्षभ ।

बाहू विशालौ कृत्वाऽसौ तेन भीमोऽपि गच्छति । बाहू विदर्शयन् राजन् बाहुद्रविणदर्पितः ।

चिकीर्षन् कर्म शत्रुभ्यां बाहुद्रव्यानुरूपतः । प्रदिशन् शरसम्पातान् कुन्तीपुत्रोऽञ्जुनस्तदा ।

सिकता वपन् सव्यसाची राजानमनुगच्छति । असक्ताः सिकतास्तस्य यथा संप्रति भारत ।

२६३५

असक्तं शरवर्षाणि तथा मोक्ष्यति शत्रुषु । न मे कश्चिद्विजानोयान्मुखमद्येति भारत ।

मुखमालिष्य तेनासौ सहदेवोऽपि गच्छति । नाहं मनांस्याददेयं मार्गे स्त्रीणामिति प्रभो । पाण्डूपलिप्तसर्वाङ्गो नकुलस्तेन गच्छति ।

एकवस्त्रा प्ररुदती मुक्तकेशी रजस्वला । शोणितार्द्राक्तवसना द्रौपदी वाक्यमब्रवीत् ।